

Åter något om helgelsen;

eller svar på den frågan:

Huru skall jag en gång komma till en riktig helgelse, så att den icke blott skall bestå i ord och tankar, utan vara sanning och verklighet, eller till en sådan helgelse, som skriften själv menar?

Vi hava en stor och viktig fråga för oss. Herren vare oss nära och välsigne oss! Många tala om helgelse, få hava den i övning. Många ville ock hava den i övning, men förstå icke vägen. Många förstå vägen, men gå i andlig lättja. Herren öppne allas våra sinnen – eljest skola vi väl förbliva i mörker och död, om ock ordets ljus på det allra klaraste framställes!

Vi lägga nu till grund för den viktiga frågans besvarande den vers, som var oss övrig av Davids 103: e psalm, nämligen den 18: e. Där stod v. 17: »Herrens nåd varar från evighet till evighet (v. 18) över dem, som hålla *hans förbund och tänka på hans befallningar*, så att de göra efter dem. »

Här hava vi nu de två huvudstycken, som fordras till helgelse! Här är nu hemligheten! Det är idel dårskap, barnalek och bedrägeri, allt vad man bråkar och ävlas med helgelse, så länge man icke blivit införd i Herrens *fridsförbund*, blivit benådad, lycklig och glad, blivit frigjord från lagen i samvetet och fått försäkran om syndernas förlåtelse, och att man är en Guds vän.

Se, det är helgelsens väg och första villkor, att man fått frid och vänskap med Gud, och nu, alltid ånyo uppvärmd av denna stora outsägliga nåd, älskar, prisar och berömmar blott honom, och av sådan kärlek innerligen önskar att få göra honom något till behag. Men skall ock helgelsen fortgå och tillväxa, så blir det lika oundgängligen nödvändigt att förbliva i samma trons frihet, att icke låta sig på nytt fångas under träldomsok, icke börja på nytt söka rättfärdighet eller helgelse uti lagen, utan ständigt giva Lammet äran, att han är oss genom tron både till rättfärdighet och helgelse, såsom ur hans uppstungna sida uttrann både blod och vatten. Detta heter att hålla hans förbund.

Vi veta, att Herren Gud satt två stora förbund för mänskligheten: det ena var lagförbundet, för att styra massan, döda och förödmjuka Adams stolta barn och driva dem till Kristus; det andra är nådeförbundet, för att frälsa de förödmjukade; eller såsom aposteln talar: »Det ena från berget Sinai, och som föder till träldom, och detta är Hagar» – tjänstekvinnan – som med sin son skall utdrivas; det andra av Jerusalem, som är den fria, Sara, som föder löftets barn (Gal. 4).

Läs vidare om de båda förbunden i Heb. 12: 18–28, om Sinai och Sion; i Jer. 31: 31–34, om lagförbundet och nådeförbundet; i Hes. 34: 25, om ett fridsförbund; i Hes. 37: 26, om ett nådeförbund, ett evigt förbund, m.fl. ställen.

Lagförbundet innehöll: »Den människa, som gör efter mina stadgar, skall leva genom dem; men förbannad vare den, som icke håller denna lags ord, så att han gör efter dem. » – Nådeförbundet innehöll: »Intet kött skall av lagens gärningar varda rättfärdigat inför honom; ty genom lagen kommer syndens kännedom; men nu har utan lag Guds rättfärdighet blivit uppenbarad – nämligen Guds rättfärdighet genom tro på Jesus Kristus; – ty det som lagen icke kunde åstadkomma, det gjorde Gud, då han sände sin Son i syndigt köttets liknelse; – på det att var och en, som tror på honom, icke må förgås, utan hava evigt liv. »

Nu var det i Davids tid liksom i vår: det var denna hemlighet, som skilde de trogna och de otrogna, nämligen, att otrogna och verkheliga israeliter sågo blott lagförbundet, arbetade och trälade; de trogna åter, såsom Abel, Noa, Abraham, David, sågo och levde i nådeförbundet och voro därför först rättfärdiga, sedan glada och kärleksfulla mot sin Gud och sin nästa. Se Heb. 11 kap. David säger själv härom: »Herren har sin umgängelse med dem, som frukta honom, och sitt förbund vill han kungöra för dem» (Ps. 25: 14). Det kunde han icke säga om lagförbundet, vilket alla otrogna och verkhelgon väl kände.

Då nu David, som var väl invigd i nådeförbundets hemlighet, förut i vår psalm sjungit så härligt om en beständig förlåtelse, om en nåd, som är så väldig över oss, som himmelen är hög över jorden, så är

härmed nog bevisat, att han talade om nådeförbundet, då han sade: »Dem, som hålla hans förbund. »

Att hålla hans förbund är således, att »icke låta sig på nytt fångas under trälomsok», utan vara sin blodsbrudgum trogen, låta honom vara sitt allt i alla, sin enda och tillräckliga rättfärdighet och helgelse. Detta är ock just hemligheten av den sanna helgelsens fortgång. Ty märk och hör och lär en gång förstå, O kristen: så snart jag åter blir fången i lagen, i trälomsossinne, ser bort från den oförskyllda nåden och tager mig före att genom eget arbete uträtta vad icke nåden uträttat, korteligen, viker från trons väg och råkar under lagens regering, så är det omöjligt, om jag ock låte min lekamen stekas på halster eller svältas till döds, för att varda helig – det är evigt omöjligt, så länge jag är i detta sinne, att jag kan göra en enda sant god gärning!

Kan du lösa den gåtan? Eller vad menar Paulus, då han i Rom. 7: 4, 6 säger, att man icke kan bära frukt åt Gud, förrän man blivit dödad från lagen, lösgjord från honom, i vilken vi hölls fångna? Sannerligen, om man menar det eller icke, så gör man dock förut allt det goda, man gör, därför att man skall, man bör, man måste så, om man skall vara en kristen, vara from och salig – icke därför att Gud har varit så nådig, att Kristus har beställt allt så väl, att man har fått nåd och förlåtelse för intet och därför är så glad – således, icke av tron, icke tvingad av Kristi kärlek.

Men hör: »Allt, som icke är av tro, det är synd» (Rom. 14: 23) – hör: »Alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse» (Gal. 3: 10). Och »lagens gärningar» kallas allt vad jag gör för lagens skull, för dess bud, dess hot eller löften – även det goda, som jag gör utan all tanke på lagens hot, utan tvärt om glad och livad av den tillfredsställelse, jag känner av min fromhet, mina goda gärningar. Allt detta är lagens gärningar; ty trons frukter äro endast de egenskaper och det leverne, som kommer därav, att jag fått så stor nåd, frid och salighet i Kristus, alldeles för intet, och har allt detta alltid så för intet, att jag icke behöver lägga två strån i kors för min frälsning. Se, en sådan nåd och salig frihet kan utesägligen mäktigt uppvärma, liva och driva en människa – och allt det hon gör av en sådan bevekelse, *det är av tro*.

Men utom det att lagens gärningar alltid äro orene, så har ock lagen alltid den art, när den blir rätt regerande i samvetet, att den ännu mer uppväcker ondskan, väcker begärelse till det onda och olust till det goda – och så är helgelsens första villkor, den inre heliga lusten, borta – och så blir hela människan mera ogudaktig och ohelig, än någonsin.

Men fastän vi tusende gånger erfarit detta, att lagen icke gör oss heligare, utan tvärt om svagare och uppväcker synden, och fastän vi på det tydligaste förstått, att allt det, som icke flyter av tron och nåden, är *lagens gärningar*, är *synd*; så är det för oss likväl den allra svåraste konst att kunna hålla denna punkt ren, och icke låta oss på nytt fångas under trälomsok. Genom människonaturens eviga inbillning om sig själv, som i otaliga gestalter åter igen uppreser sig, fastän den ofta blivit nedslagen, så heter det alltid i hjärtat: »Icke kan det gå an att så helt leva blott på nåd; jag måste väl själv företaga något för att varda heligare» – märk: för att varda heligare, än nåden och tron gjort mig!

Kommer då ett blint verkhelgon därtill och understödjer denna vår naturart, sägande: Det går icke an att så blott tro (att Kristus själv skall vara oss både till rättfärdighet och till helgelse) m.m., då fordras det en stor nåd, om man icke skall snärjas, utan däremot kunna svara så: Att jag är full av brist och skröplighet, är mer än sant, det känner jag alltför bittert; men vill du lära mig en ny väg att varda helig, rubba min tro och föra mig till ett nytt företag, till någon egen verksamhet, så att jag icke skall enfaldigt förbliva i min korsfäste Kristus och vänta allt av honom; då svarar jag med Paulus i Gal. 1: »Om ock en ängel från himmelen annorlunda predikade evangelium för eder, han vare förbannad! »

Jag har sett, huru vackert det tillgick, att galaterna fångades under trälomsok; jag vill icke försöka det. Se, att så vakta sig, även då våra egna frommaste tankar under uppriktig välmening vilja fresta oss till ett nytt företag, det är en alltför fin och svår konst. Man lär den vanligen endast genom egen bitter erfarenhet.

Och om en själ blott är uppriktig vid det nya företaget, så att hon icke med fariséerna åtnöjes med blott två eller tre vissa fromhetsövningar, utan ser på *allt Guds ord*, och således först och sist i alla buden ger akt på *hjärtat*, då kan det icke skada att försöka; då skall man väl av nöden lära att krypa tillbaka under nådens vingar.

Vi sluta denna gång med ett exempel av en andens man, som försökt sig på denna väg. Det berättas av F. V. Krummacher i sista pred. över »Höga Visan», där han visar, »vad man vanligen vill vid det kristliga livets begynnelse, huru man hoppas komma till målet, och vart man kommer. » När han först anmärkt, att han talar om kristna, som i sin bättringsnöd funnit förlåtelse och frid i Jesu blod, och huru glada och lyckliga de därvid äro, säger han: »Ack, att människan dock förblev uti detta element och förstode det apostoliska ordet: »Såsom I nu haven mottagit Herren Kristus Jesus, så vandren i honom» (Kol. 2).

Men hon giver åt detta språk en falsk tydning (ty av detta språk borde hon lära, att på samma sätt, som hon en gång mottog Kristus, nämligen i sig själv förtappad, finnande i honom allena allt i alla, både rättfärdighet och helgelse, så bör hon ock genom hela sitt liv på samma sätt vandra i honom, nämligen vara själv alls intet och hava i honom och få av honom allt vad hon behöver; men i dess ställe tager hon det så, att då hon en gång mottagit honom, skall hon sedan blott vandra efter honom – utan att giva akt på sättet, nämligen att det skall ske så, som då hon mottog honom); och det dröjer icke länge, förrän ett moln uppstiger, vid vilket en hel rad av strider, sorger och mödor anknyta sig. Hon vill redan något annat, än Kristus och fröjden över hans förtjänst!

Något dylikt vederfors den käre man, om vilken jag lovat berätta. När förlåtelse blivit honom given, tänkte han: (Och vem vill förtycka honom den tanken?) Det gamla är nu förgånget, nu måste därför allt uti dig vara nytt, och du själv i allt ditt görande och låtande varda funnen, såsom den där av Gud är född på nytt. Och så tillgrip han den gamla människans dödande med allt allvar, menande, att detta var själva huvudsaken, som det nu gällde, och vilket han med Guds bistånd, genom användande av de honom meddelade krafterna, hoppades kunna fullborda.

Hos *honom* skulle man icke finna en så *endels*, en så *bristfull* kristendom, som hos de flesta! Fastmer ville han, kosta vad det ville, bliva en hel och rättskaffens Kristi efterföljare. Därtill uppgjorde han själv sin plan och hoppades, genom att steg för steg avlägga den ena vanarten efter den andra, åtminstone efter tio eller tjugio år kunna vara Guds härliga nåd något till pris.

Så börjar man ju, litet var, för det mesta! Man tänker: De båda frågorna om *syndaeländets storhet* och *förlossningen därur* kan jag på ett levande sätt besvara; nu gäller det att av tacksamhet något göra. Och sannerligen, en sådan vilja är god; men närmare betraktat, ligger därunder åtskilligt, som icke duger. I den djupa oduglighetens förnedring, varvid man icke har något annat att för Herren uppvisa, än idel synder och därför måste leva av idel nåd, dit vill man icke gärna ned. Man vill åtminstone med tiden ändock hava *något* hos sig, för att icke framstå inför Herren såsom endast en missgärningsman. Så även vår predikant.

Att man i början måste komma till Kristus såsom en alldeles naken överträdare, det säger han sig hava väl begripit; men att man måste förbliva en arm syndare, att man vid nådens tillväxt måste ju längre desto mer uti sig förnimma sitt hela naturliga fördärvs elände, den ena gången såsom den andra, och sålunda städse bliva mer *och mer fattig* och *nådebehövande*, det har han alldeles icke velat bifalla. Det är snarare en punkt, uti vilken han icke ens nu vet att fullkomligt finna sig, utan dagligen ännu måste lära.

»Men», säger han, »om intet kött skall *berömma* sig inför *Gud*, om *Kristi försoningsoffer* skall alltid förbliva den enda grunden till vår frälsning och *tron* den enda vägen att ernå den, så måste det icke gå på det sätt, som jag hoppats och i mina föreställningar uppgjort, utan Gud måste väl då till mitt förödmjukande låta mig behålla det onda, som bor uti mig och är mitt, huru ogärna jag än ville det, utan att *fullkomligt* borttaga utur mig ens något av detta onda, och till sitt eget förhärlikande behålla kvar hos sig det goda, som bor uti honom och är *hans*, huru gärna jag än ville äga det hos mig, utan att så meddela mig ens en enda ljus- och livsgnista, att jag kan anse den såsom min *egen*, självförvärvade, av mig själv beroende och i mitt förfogande stående tillhörighet (som jag själv kan hushålla med eller använda, när helst jag vill).

Människans sanna förbättring, som är en del av helandet genom Jesu sår och en frukt av Herrens Ande, uteblir därför icke, (märk!) om man ock aldrig hinner över den punkt, att man mindre och mindre känner fördärvet hos sig och mer och mer varseblir det rättskaffens väsendet. Tvärtom befordras den av ingenting så mycket, som därav att man alltid måste vara och förbliva en syndare. » – Ja väl – han har rätt! *Egenkärleken*, människohjärtats *huvudsjukdom*, blir aldrig bättre och grundligare botad, än på denna förödmjukelsens väg.

Där lär man, vad det är att *mista sitt liv* – och att ge Kristus helt och hållet äran – lär sig anse allt gott hos oss, varje seger över frestelserna, varje frälsning från syndens övervälde, varje uppstigande suck till Herren, varje god tanke, varje i rätt tid uttalat ord, såsom något av nåd skänkt, som icke tillhör oss, utan likasåväl som allt annat, som Gud av sin barmhärtighet giver oss, måste från det ena ögonblicket till det andra skänkas oss av idel nåd.

Innan vi gå vidare, må det åter erinras, att här talas *endast om levande kristna*, som en gång, helt misströstande på sig själva, sökte och funno frälsning i Kristus, hörde evangeliets ord, som tände i deras hjärtan tro och liv och frid och fröjd i den helige Ande. Märk: då detta skedde, då blevo de ock helt andra människor, än de förut hade varit; då skedde visst en förändring, som väl märktes både av dem och andra; där blev nytt sinne, nytt tal, nytt leverne.

Men nu sedan måste ock, såsom här är sagt, eländets kännedom beständigt underhållas och tillväxa; då förer Gud sina heliga så underligen, att en kristen icke ser sig själv bliva bättre och bättre, utan väl ofta med ängslan tycker sig bliva sämre och sämre. Men när han icke dess mindre ändå håller sig till Kristus, alltid genom ordet om honom igen upprättas och tröstras, och får därigenom alltid ett nytt uppsåt, ny lust och kraft igen (Jes. 40: 31), så är just detta den sanna helgelsens väg; ty först dödas, som sagt är, på detta sätt den djupa *egenkärleken* allra grundligast – dödas det, som just utgör gamla människans egentliga liv; dels ock blir på detta sätt *trösten* och *kärleken till Frälsaren*, blir den *villiga anden* i hjärtat alltid liksom ny.

Och detta är just den rätta *helgelsens* livskraft. Och likväl skall han klaga med Paulus: »Jag ser en annan lag i mina lemmar, som kämpar mot den lag, som är i min ande – jag kan icke göra (allt) det goda, som jag vill; jag gör det onda, som jag icke vill» m.m., men han skall också med sådant sinne alltid lika sant kunna tillägga: »Men är det så, att jag gör det jag icke vill, så är det nu mera icke jag, som gör det, utan synden, som bor i mig.»

Vi hava nu sett, huru Guds barn ofta i sin välmening företaga sig något *särskilt* för att varda helgade, för att få »en riktig helgelse», som icke skall vara så endels och bristfull, som andras. Vi vilja nu ur den påbörjade predikan och det däri anförda exemplet vidare se, huru detta företages och *vart man* kommer. Det står: »Man strävar efter att *själv* varda uti *sig själv* helig. För detta ändamål beträder man åtskilliga vägar.

Låtom oss höra, huru den omnämnde predikanten trodde sig vinna sitt mål. I början hoppades han mycken framgång genom flitig läsning, forskning, betraktelse och det gudomliga ordets upprepande för sig själv. Han tänkte att om morgonen uppstiga med ett bibelspråk, under dagens lopp åter och åter för sig upprepa något viktigt Guds ord, om aftonen insomna med heliga betraktelser i själen – genom sådant måste hjärtats förbättring tillväxa såsom pilträd vid vattenbäckar.

Men hans hopp slog fel. Han fann snart, att *köttets* lustar icke läto förstumma sig, ännu mindre helt bortdriva sig av hans bibelspråk. Sedermera insåg han, att hans förtroende till Guds ord mera hade övergått till ett slags övertro, än till ett rättsinnigt bruk, och att han hade begynt bruka bibelspråken till ett slags amuletter,¹ förmedelst vilkas övernaturliga hjälp han trodde sig vinna sitt mål – eller att själva bibelspråken skulle, genom någon egen hos dem inneboende kraft, fördriva synden och de onda böjelserna.

Det andra medlet, som han med lika mycket hopp tillgrepp, var bönen. Att med böjda knän och hopknäppta händer oavlåtligt bedja, skulle nödvändigt hjälpa. Han bad på bestämda stunder icke mindre än vid varje mellanstund och tillfälle, ensam och i sällskap med andra; och detta med en ansträngning, med ett allvar, en enträgenhet, som tycktes skola kunna besegra allt. Men även på detta sätt kom den arme mannen icke fort. Han insåg icke, vad han framför allt behövde; och hans bön var i grunden blott ett *självhjälpande*, ett *egenmäktigt företag*, i avsikt att vilja tilltvinga sitt ett gott, som endast kan erhållas såsom friskänkt gåva utur nådens hand, när själen blir troende, salig och frigjord från lagen (Rom. 7: 4).

Sedermera insåg han, att han vid denna tid i själva verket icke trodde, det Jesu bönekamp i Getsemane

och hans blod på korset gjort allt och *fullkomligt* försonat Guds hjärta, vunnit det och gjort det benäget att säga ja till våra (arma) böner; han stod fastmer i den köttsliga och egenrättfärdiga meningen, att han med tårar och suckar till Gud måste likasom kämpa sig genom Guds vrede och erhålla det ombedda mera såsom ett slags lön, än såsom alldeles oförtjänt nåd.

Korteligen: det kunde icke heller på denna väg något erhållas, annat än blott en djupare övertygelse om hjärtats bottenlösa syndighet. Självberömmelsen att vara en med Andens smörjelse utrustad bedjare sjönk med dessa försök i graven. Men ännu uppgav han icke hoppet att komma till målet.

Hör nu det tredje, som han försökte. Nu ville han genom ett heligt allvar vid *världens försakelse* och genom okuvlig *stränghet mot sig själv* komma till det syndiga köttets korsfästande och dödande. »Ja», sade den tappre kämpen till sig själv, »när du på intet sätt skonar din gamla människa, utan dagligen går den på livet med detta: du skall döden dö! du måste på korset! så kan det väl icke fela, att det syndiga köttet hos dig blir övervunnet, och att anden blir helt din Herres och Mästares egen. »

Och så begynte det kraftiga arbetet med dödandet av de lemmar, som äro på jorden, och köttet blev lagt på pinobänken. Klädsel, födoämnen, dryck – allt blev inskränkt endast till det nödvändigaste, och kärleken till bekvämlighet bemött med bittert hån. Ögonens och öronens bruk blev endast för en trång krets fritt, och på tusende sätt ålade han sig själv den bittra motsatsen till vad han själv åstundade; ja, han gjorde till och med försök att med yttre våld fördriva den gamla människans fantasier och lustar.

Men huru slog allt detta ut? »Jag fann», bekänner han själv, »att detta allt blott är ett lekverk och ingenting mer. Jag fann, att den gamla människans liv är vida starkare, än att det så kan ut- hungras, gycklas eller piskas till döds. Jag fann och har dagligen allt mer funnit, att man just därför är så böjd att taga sin tillflykt till detta vanmäktiga *hjälpa sig själv*, vid bekämpandet av sina oordentliga begärelser, emedan man alltför gärna vill gå förbi Kristi kors och alltid, ehuru ofta ganska *fint och fördolt*, vill försöka, om man icke kan vara sin egen frälsare och förlossare.

Ja, skriftens lära om köttets korsfästande innehåller en gudomlig sanning; men jag hade icke förstått dess *mening* och ännu mindre träffat *rätta sättet*, varpå den kommer till utövning. »Så vår vän.» Ja, det blev honom klart, att om köttets onda lustar skola på något sätt kunna övervinnas, så är det endast genom det levande fasthållandet av den saliga sanningen, att Kristus på korset redan har förintat vår gamla människa – endast genom ett frimodigt troslov i den fria nådens element; endast därigenom, att man fröjdar sig åt sin frihet och fullkomlighet i Kristus och icke bekymrar sig om något annat, än att man må vara i Kristus och hava honom.

Tio år hade denne man, för helgelsens fullbordande, tröttnat sig med försök efter lagen och därvid icke allenast intet vunnit, utan endast gjort förluster. Hjärtats frid var förlorad, modet uttömt, hoppet nästan helt försvunnet, att det någonsin skulle kunna bli något av honom; förlorat var allt, som kunde giva någon utsikt att själv varda rättfärdig. Men dessa påkostande förluster voro i sanning endast en vinst för honom; ty just därigenom tvangs han in på rätta vägen, in i det rätta tillståndet. Hans eländes orenlighet, varav han nu hade så bittra erfarenheter, blev honom en salva för hans ögon. Han fann nu skillnaden mellan lag och evangelium, mellan gamla testamentet och nya. Kristus blev nu uti all sin härlighet förklarad för honom. Han insåg, huru som man äger allt, när man äger *honom*.

Nu uppgick för honom det stora ljuset, att han redan i Kristus var korsfäst, dödad, uppväckt och satt i det himmelska (Ef. 2: 5, 6); så att han redan var tack för Gud i Kristus, sedan denne store borgensmans rättfärdighet blivit honom skänkt. Det förekom honom nu såsom idel fördärvlighet att vilja hava en rättfärdighet och värdighet, som icke var Kristi; avskyvärt att hava tid och sinne för något annat, än det fröjdefulla beundrandet av den stora nåd, som man i Kristus ernått. Eländigt syntes det honom att icke lugnt tilltro honom, som återlöst oss med sitt blod, att kunna göra oss så heliga, som vår höga kallelse fordrade; erbarmligt att »bryta det saliga förbundet med honom och åter vilja förena sig med någon annan. »

Märk här: även denne man hade nu förstått, att försöket att genom egna företag göra sig helig var att »bryta förbundet» med vår blodsbrudgum, att det var att icke »hålla hans förbund» (Ps. 103: 19), utan att på nytt förena sig med den gamle mannen, lagen, från vilken man en gång blivit dödad »genom Kristi

kropp, för att tillhöra en annan, nämligen honom, som är uppstånden från de döda, på det att vi må bära frukt åt Gud» (Rom. 7: 1–4).

Så blev nu Sulamits lösen i vår text även vår predikants: »Min vän är för mig ett myrraknippe, som vilar i min barm.» Hans enda diktan och traktan blev att blott behålla Kristus för sina ögon – och honom allena. Han må själv säga oss, till vilken insikt han kommit. Han säger: »Man har i kristendomen intet annat att förnämligast söka, än tro, emottaga och äga; och om det i något stycke går utöver detta enfaldiga tro och äga, eller hjärtat får en huvudangelägenhet i något annat, så döljer sig därunder en falsk inbillning om att själv något kunna och förmå; och därvid kommer det utan tvivel till en självverksamhet, som förer bort ifrån den rätta vägen; och det blir till slut icke fråga om någonting mindre, än om förnekandet av Kristi döds kraft, men upphöjandet av sin egen, varvid man väl kan arbeta sig trött och död, men icke vinner något, utan att på alla sidor finna motstånd av Herren. »

Vad höra vi! – finna motstånd av Herren! – Det var ett besynnerligt ord! Skall den, som blott söker tackas Herren, finna motstånd av Herren – blott därför, att han börjat med lagiskt och självverksamt sinne arbeta därpå? Detta var att ganska fint och skarpt förstå Petri ord: *Gud står emot de högfärdiga*. Ty vem skulle tro, att den kan vara högfärdig, som ligger och svetts i böneandakt att kunna vara rätt ödmjuk, kunna rätt försaka, bedja, döda sitt kött m.m.? Men så är det likväl här. Ty vore han ödmjuk, så skulle han icke hoppas så mycket av sitt arbete; blir han rätt förödmjukad, kommer han på skam med sitt arbete, då erkänner han, att han är helt och hållet *förtappad*, att han icke förmår så mycket som röra ett finger till sin frälsning eller sin helgelse, och då blir han stilla, då giver han Guds domar rätt och tager nu nåd såsom nåd, såsom en alldeles oförskyld nåd, då går han igenom – han går igenom »den trånga porten» – då är han förödmjukad, och »de ödmjuka giver Gud nåd».

Här bör man ock se och lära, att icke var och en, som beder om kraft mot synden, har att vänta bönhörelse. Nej, då människan vill först tillkämpa sig helgelsekraft, innan hon skall omfatta evangelium, och menar: jag har Guds löften om bönhörelse, jag skall bedja Gud o. s. v., så kan jag alltid säga till henne: Bed ännu flitigare, kraftigare, ödmjukare, och du skall dock icke bli va hörd. Gud har icke lovat dig det. Gud skall tvärt om stå dig emot. Och däruti gör Han väl.

Gud har icke lovat att giva dig kraft, då du icke förut givit Lammet ära och tagit nåd som nåd, då du icke förut är troende, glad och frigjord från lagen och således inympad i Kristus, det sanna vinträdet, eller då du vikit av från din tröst i honom till eget arbete och således slitit dig lös från stammen. Nej, han har uttryckligen sagt: »Den som förbliver i mig. » »Såsom grenen icke kan bära frukt av sig själv, med mindre han förbliver i vinträdet, så icke heller I, med mindre I förbliven i mig. Den som förbliver i mig, han bär mycken frukt; ty mig förutan kunnen I intet göra» (Joh. 15).

Men vi återvända till vår predikants erfarenheter. När han nu var utarbetad och misströstande på sina egna företag, upphörde han äntligen med dessa och fick syn på det rätta livet och det rätta välbefinnandet i Jesu försoning. Nu uppstod han icke mer om morgonen med allehanda lagiska föresatser och företag, utan med detta fröjdefulla medvetande: Jag har Kristus, vad fattas mig då? Och så förblev hans vän vid hans barm och var honom såsom »ett myrraknippe». Denna kraftiga, välluktande ört, styrker hjärtat, bevarar från förruttnelse, återställer från vanmakt, livar nerverna och uppfriskar sinnet. Och se, allt detta och ännu mer gör Kristus, den korsfäste, andligen, när man i sann tro mottager honom. Men kom då verkligen vår predikant till sitt mål och upphann han det helgelsemätt, han eftersträvade? Given akt, mina kära!

Om någonting är i stånd att tämja och binda den gamla människan, dämpa dess onda lustar, lära oss försaka världen, giva oss en ståndpunkt över världen och dess eländiga väsende och göra oss brinnande för Guds ära, så är det *trons glada beskådande av det goda*, som vi i Kristus fått oss friskänkt, ja, det stilla, saliga, ehuru ofta fördolda hjärteliv, som lever upp i det element, som heter: *Hans kärlek och nåd*. Är då således vår vän nu helig?

Hör! Hans omgivning, försäkrar, att en stor förändring föregått med honom, att han blivit ousägligt ödmjukare, mildare, fastare, försonligare, besinningsfullare, tåligare, visare, korteligen, att man aldrig förr hos honom sett så rikt och härligt utvecklat vad sant är, vad värdigt, vad rent, vad älskligt och vad som ljuder väl, och vad eljest hör till Andens frukter – sådant intygar hans omgivning; men han själv

tyckes icke märka det. Vad han själv vet och *dagligen allt mer erfar* är, att han uti sig själv är en usel och fattig syndare, som blott i Kristus har blivit helig och rättfärdig inför Gud. Och sannerligen – detta medvetande är den jordmån, på vilken, om någonstades, de himmelska blommor, som vi kalla kristliga dygder, skola växa och trivas.

Så långt ur den anförda predikan. Må den tjäna till att väcka uppmärksamheten på denna fina, dolda hemlighet, nämligen vikten av att hålla Herrens förbund, att icke låta sig på nytt fångas under trældomsok. Att förstå denna hemlighet, förstå faran i de mest välmenta självbättringsföretag är den allra svåraste konst under solen. Det är en konst, som man nästan aldrig rätt tror och behjärtar, förrän man redan varit i faran. Det är därför lätt gjort, att man fångas i dessa snaror. Då vi i vår syndanöd äntligen fått syn på Jesus, fått i honom frid, fröjd, salighet och en villig ande till allt gott, så tänka vi alltid, att vi nu skola få se idel rättfärdighet hos oss, idel goda ting, då vi i dess ställe ännu få se många brister och skräpigheter; då nu ordet därjämte alltid fordrar endast det gott är och straffar dessa brister, se, då är det lätt gjort, att man faller på den tanken: Nej, min tro bär icke god frukt, jag ser ju, att det icke går an att så tro, jag måste företaga något annat. Men allra mäktigast blir denna frestelse då, när också ett verkhelgon kommer och besannar just detsamma, som jag själv redan hundrade gånger tänkt, och säger fromt och allvarligt som en ängel: Det är väl gott med **tron**; men, men – se till, att du icke trott för snart!

Har du tillräckligt ångrat dina synder? Och har du nu blivit sådan, som Kristus är och som ordet fordrar? Eljest må du icke tänka, att din tro är rättskaffens o. s. v. Då nu det troende nådebarnet uti ingenting kan vara belåtet med sig, utan alltid tycker sig för litet ångra sina synder, samt står långt, långt efter Kristus i helighet och långt ifrån att vara i allt sådan, som ordet kräver, eller äga en fullkomlig lagens fullbordan – vad är nu naturligare, än att det lämnar sin tro på Kristus och försöker göra en ny bättring? ²

Och då är det ovisst, var det stannar med den bättringen. Det är lyckligt, när det går såsom för den förut beskrivna predikanten, att man ingen framgång och tröst finner på sin nya bättringsväg, när väckelsen och bättringen går så djupt, att hjärtats ondska uppröres. Men olyckligt går det för dem, som antingen tjusas av några vissa fromhetsövningar och i dem finna sig lyckliga, nöjda och självbelåtna, eller ock, när deras tröst berövas dem, när deras hopp på förbättringen slår fel, icke mer låta säga sig någon tröst, utan i desperation, förtvivlan, rådlöshet, slå alltsammans ifrån sig. På sådana olika sätt kunna självbättringens företag sluta. Den som är vis, han akte härpå!

Apostelns varningar i Gal. 5 och Kol. 2 kapitel, och Kristi varning i Joh. 15: 4–6, äro såsom skämt och lekverk för dessa oerfarna själar. Att trampa lagens bud är dem ganska förskräckligt, men att trampa Guds Sons blod, det är dem ett intet. O, måtte de dock besinna, att det icke är en fri och villkorlig sak att höra eller att förakta dessa varningar, så att man kan därmed göra efter sitt behag och tycke, utan att det är en sak, varpå evigt väl eller ve beror! Och likväl kunna de blinda verkhelgonen småda denna ordets varning, liksom den vore ägnad att taga köttet i försvar; men de skola en dag med förskräckelse se en man med genomborrade händer och fötter, och skola då se, vem de hava *stungit*.

Men – den åter, som i Kristus har sitt *allt i alla*, sin *enda* tröst, berömmelse, frid och salighet, och nu kan i glad tro säga: *Hans* genomborrade händer och fötter äro mina goda gärningar, hans uppstungna hjärta är mitt enda fromma hjärta, hans sår är min hälsa m.m.; den som således *håller Herrens förbund*, den skall också med glädje *tänka uppå hans befallningar*, så att han gör efter dem. Och då kan man aldrig nog vinnlägga sig om goda gärningar; då kan man aldrig nog förmana och driva, blott samvetet är fritt och glatt i Kristus, och förmaningen blott rör köttet och levernet. Här må nu ingen säga: Vartill nu förmana och driva, då ju Kristi kärlek tvingar oss? Hör och märk Kristi egna ord: »Vaken och bedjen, att I icke mån komma i frestelse. *Anden är villig, men köttet är svagt.* »

Anden är väl villig, den behöver icke drivas; men köttet, det onda, tröga köttet, som strider mot Anden, det måste dödas, tuktas, straffas, drivas och korsfästas, och detta gör Herren icke med väder, utan med *ordet*, med förmaningens, varningens och bestraffningens ord. Därav alla de förmaningar, som apostlarna i alla epistlar ställt just till de kristna, de »heliga och troende bröderna». Och den som icke är villig att emottaga sådana förmaningar, den må icke berömma sig av tro och frihet från lagen. Den sanna tron kan omöjlig vara utan kärlek och lust till Herrens lag – så omöjligt som det är, att elden kan vara utan värme.

Om någon vill endast höra det ljuva evangelium, men även då, när *han tror och är glad*, icke vill höra förmaningens ord, utan vill också vara fri för köttet och kallar förmaningen för ett nytt samvetets bindande, den må veta, att han icke äger någon sann tro, utan skall med både sitt kött och sin ande vara bunden under förbannelsen. Hit höra apostelns ord. »Därav veta vi, att vi känna honom, om vi hålla hans bud. Den som säger: jag känner honom, och icke håller hans bud, han är en lögnare, och i honom är icke sanningen» (1 Joh. 2). Därför säger åter Paulus: »I ären kallade till frihet, mina bröder; låten allenast icke friheten giva köttet tillfälle, utan genom kärleken tjäna den ene den andre» (Gal. 5).

Detta är nu det andra villkoret för den sanna helgelsens fortgång: *Tänka uppå Herrens bud*, så att man gör efter dem. Detta är ett kostligt uttryck för en rätt kristens inre umgängelse, som är först och sist: *Tänka uppå Herrens befallningar*, så att han gör efter dem. Det uttrycker denna beständiga, innerliga önskan och suckan i de trognas hjärtan att kunna göra Herrens vilja. En kristen kan ofta icke förnimma något mer av sitt andliga liv, tycker ofta, att det icke blir mer, än att *tänka* uppå Herrens bud, så att han gör efter dem. Detta är den »hunger och törst efter rättfärdighet», varom Kristus talar (Matt. 5), då även *levernets* rättfärdighet därmed förstås.

En rätt kristen blir aldrig fullkomligt mättad därpå i detta livet; Herrens bud, med sina andliga krav på den invärtes människan, stå alltid högre, än att han skulle kunna uppnå målet. Han förblir alltid uti ett andens suckande: Ack, den som kunde vara bättre. Ack, att jag kunde så vara och göra, som Herren äskar! Denna önskan och suckan är likasom andedräkten eller hjärtslagen i den nya människan. Och vad är den egentligen? Den är egentligen intet annat, än Kristus uti oss, Guds Ande, boende i hjärtat, en delaktighet av Guds natur. Det är denna rena, helige Ande, som alltid strider mot köttet och gör, att även då vi äro som mest svaga, ja, falla och förgå oss, vi dock aldrig kunna förbliva i synden, utan såsom Pretorius säger: »Bättringen är alltid tillstädes i de troendes hjärtan», nämligen ånger, bön och suckan att kunna bli bättre! Denna heliga och villiga ande uti oss är just den sanna helgelsens hemlighet och dess rätta väsende.

Här är nu även ett stycke till självprövning. Det står: *Tänka på Herrens befallningar*, så att man gör efter dem. Att *förstå, tänka* och *tala* om Herrens bud, det kunna tusende; men – de börja aldrig själva att göra efter dem. O, det är ingen svår konst att tänka och tala om goda gärningar och fordra dem av andra; många äro då nog nitiska för lagen och goda gärningar, när det gäller andra, och då blir det aldrig nog strängt predikat därom, tycka de; men – de själva? – själva vidröra de icke bördan med ett finger, säger Kristus. Till sådana säger åter Herren: »Huru kan du tala om mina stadgar och taga mitt förbund i din mun, du som (för din egen del) hatar tukten och kastar mina ord bakom dig» (Ps. 50)? Här fordras uppriktighet och sanning. *Gud låter icke gäcka sig!*

Även för en troende kristen är det stor fara, om han någonsin så missbrukar läran om vår svaghet, att han även nu, sedan han kommit till tröst och frid i Kristus, skulle övergiva att tänka på en sak, som förefaller honom svår. O nej, detta duger icke. Man bör alltid *tänka på Herrens befallningar*, så att man gör efter dem, sedan man fått sin fulla rättfärdighet och frid i Kristus. Den kraft du icke redan fått, den kan du dock få. Vad som synes dig omöjligt är för Herren lätt. På samma gång Paulus talar om sin svaghet, talar han ock om Guds kraft i svagheten: »När jag är svag, då är jag stark; Guds kraft fullkomnas i svaghet» (2 Kor. 12).

Därför, då du är glad i din Gud och förvissad om syndernas förlåtelse, bör du på det förtroligaste och allvarligaste sätt lägga den saken, som är dig för svår, på din hulde Frälsares hjärta och bedja om *hans kraft* att kunna göra vad han vill, sägande med Augustinus: »Bjud mig, Herre, vad du vill; men giv mig själv, vad du befäller; du vet, o Herre, att jag själv förmår alls intet! » – Men även om du aldrig får allt, som du i denna väg begär (2 Kor. 12: 8, 9), aldrig kan göra *allt* det goda, som du ville, så är det dock nödigt, att du tänker på Herrens bud och beder därom, på det du genom sådan övning alltid må hållas i en levande egen *erfarenhet* av din svaghet, vilken då verkar den hälsosamma förödmjukelse, som Gud åsyftar, när han lämnar oss åt oss själva och åt satan (v. 7).

Blotta *kunskapen* om vår svaghet verkar icke denna förödmjukelse. Och ingenting kan vara bedrövligare, än när en eljest trogen själ förfaller i sådan »andlig lättja, att han icke mer så tänker på Herrens befallningar, att han gör efter dem», att han förödmjukas och nedböjes av sina brister. Märk detta väl! När en människa talar om vår stora vanmakt och våra brister, men är på samma gång obruten,

självbelåten och stolt – o, en skärande syn, en vämjelig röst! Sådant kommer av säkerhet och lättja. Det är därför i alla avseenden viktigt att tänka på Guds viljas görande. T.ex. det är sant, vi kunna icke bedja, såsom det bör sig, vi äro ofta tankspridda, tröga och kalla i bönen; det är ock sant, att den, som i sitt bekymmer ändå tror på Kristus, icke bör misströsta och giva otron rum; men skulle jag därför aldrig besvära mitt kött med bedjande? Bort det! Jag bör ju dock bedja, såsom jag kan, och bedja Gud om den nåden att kunna bedja bättre.

På samma sätt i alla andra fall, där min vanmakt är mig för stor. Jag kan icke vara så mild, saktmodig, ödmjuk, kärleksfull, kysk, tålig, jag kan icke så bekänna Kristus, icke så uppoffra mitt goda för min nästa, som jag borde; men jag bör därför icke förgäta dessa kostliga ting, utan ändå tänka på *Herrens befallningar*, så att jag gör efter dem, och beständigt bedja Gud om mer och mer kraft därtill. Nu, allt detta är visserligen alla troendes övning, det är deras nya krafter, det är Andens eget verk i dem; men vi böra blott se till, att vi alltid äro hörsamma och lydiga för Anden och icke på nytt insomna i säkerhet.

Men här är nu det första stycket av utesägligt stor vikt, nämligen att först och sist hålla Herrens förbund, att icke, när stora och många brister häruti inblanda sig, låta oss på nytt fångas under trälomsok, utan veta att i tid återvända från allt arbete till vår vila i Kristus och säga: »Håller icke min kristendom stånd, då skall min Kristus hålla»; och åter: »Kom, lag, och påminn mig det goda, när det gäller göra något, men gå nu, när det gäller min benådning och rättfärdighet; där gälla mina bästa gärningar och värsta synder intet; där gäller Kristi blod allena! »

Se nu: den som lever i denna övning, den lever i den sanna helgelsen, en sådan helgelse, som skriften menar; den kan aldrig förbliva i synden, utan är alltid korsfäst med Kristus, huru helst det ock går honom. – Gud give oss nu alla nåd att hava allt detta i övning! Många hava det i förståndet och munnen. Herren Gud uppväcke var och en att söka få det i erfarenhet och övning!

¹ Amuletter äro åtskilliga vidskeplighetens hjälpmedel, små bilder eller annat, som man hänger på sig till skydd mot sjukdomar eller annat ont. Att nu i sådan mening vilja bruka Guds ord mot synden var visst en villfarelse och vidskepelse. Men även om icke någon sådan grov mening inblandat sig, hade det likväl icke på denna väg lyckats. Huvudfelet var det, som aposteln i Kol. 2 så märkvärdigt klart framställer, då han i synnerhet i v. 19 talar om den, som icke enfaldigt och oavlättligt »håller sig till huvudet, varifrån hela kroppen understödd och sammanhållen av lederna och senorna, tillväxer med den tillväxt, som Gud giver», som »Anden själv verkar genom tron» utan efter eget godtycke, efter eget bästa förstånd företager sig något särskilt för att vara helig, gör helgelsen till en ny, särskild och egen affär; tron på Kristus, föreningen med Kristus, livet och glädjen i Kristus gör honom icke helig, menar han, utan han skall nu först gripa den saken an – varigenom ögat vändes från den rätta helgelsepunkten Kristus – trälsinnet intager hjärtat, och lagen har åter full verksamhet att »uppväcka synden» (Rom. 7). Detta var huvudfelet.

Helt annat är det, när en själ intet annat vill veta, än Jesus Kristus och honom korsfäst, och med Paulus verkligt tror, att Kristus är oss både till rättfärdighet och helgelse, och förstår hemligheten av de orden: »När jag är svag, då är jag stark; jag skall hellre med största lust berömma mig av mina svagheter, på det att Kristi kraft må vila över mig» (2 Kor. 12). När en själ, som förstått denna hemlighet och lever i detta liv, om morgonen börjar med ett Guds ord, för att styrka sig i tron och kärleken; under dagens lopp och vid aftonens vila åter och åter med ett bibelspråk styrker sig i detta trosliv – se, detta är just det allra nödvändigaste och hälsosammaste och bästa, en kristen någonsin kan göra. Se därom Luthers Passions-Pred. den 8: e mot slutet

² Det var en ung studerande, som genom Guds underliga barmhärtighet hade kommit till väckelse, hade ängsligt bråkat med sin bättring och äntligen funnit frid och ro och salighet i Kristus allena, och nu levde ett utesägligen saligt liv i sin Frälsares gemenskap. En dag fick han besök av en gammal from kristen, som reste genom staden och hade hört om hans omvändelse och ville i sin kärlek och glädje se honom och tala med honom. Han berättade nu i glad enfald sina saliga erfarenheter, men tillade omsider: »Jag fruktar bara, att jag börjat tro för snart och icke nog känt och ångrat mina synder. » »Ja, ja», svarade den gamle, »det kan nog så vara! »Punkt och slut på talet!

Ynglingen, liksom träffad av en åskstråle, fick icke mera ett ord över sina läppar, gick stum och underlig till ett annat rum, utbröt i en häftig sinnesrörelse över sitt förmenta självbedrägeri och gjorde nu en fast föresats att ingen tröst emottaga, förrän han först blivit rätt förkrossad, och menade, att när han nu avsåg sig all nåd, skulle en gruvlig syndanöd och förkrosselse bliva följd. Men vad hände? Han väntade och väntade på den djupa förkrosselsen, han uppsökte de skarpaste och strängaste böcker och predikningar – men den väntade förkrosselsen kom aldrig. Tvärt om blev han dag från dag kallare, trögare, dödare, ja, liknöjdare. Se, den hälsosamma

spänningen, sträckningen efter Kristus, striden mellan missnöjet med sig själv och tron på Kristus hade upphört – och därmed upphörde allt liv, all saft och kraft. Sålunda fortgick det nu i flera veckor. Lyckligtvis blev skolterminen slut, och ynglingen kom hem till sin fader, som var en av de få trogna lärarna på orten. Fadern märkte genast en förändring med sin käre son och frågade, huru det stod till. Denne berättade allt, huru det hade tillgått, och fick därpå ett oväntat svar. Den gamle erfarne läraren sade: »Ack, min käre ***, på detta sätt kan du alldeles förloras! Och om du icke missförstått den gode vännen, så kan jag icke begripa, huru en så upplyst kristen kunnat så tala. »Men då han sade: »det kan nog så vara», menade han visst, att det väl var troligt, att d u s å f r u k t a t – icke att han instämde i din fruktan. Men vi lämna detta, vad han menat. Må du blott nu av din egen erfarenhet lära, att du på denna väg blir alldeles död, blir mer och mer kall, hård och död, om du icke mitt i din skröplighet åter flyr till Frälsaren.

Du skall veta, att du då har känt synden nog, när den drivit dig till Kristus och du har fått nytt liv i honom. Eljest kan ingen människa nog ångra sina synder; även det har Kristus gjort för oss, då han svettades blod. Och tror du först på honom, så skall du nog få känna dina synder sedan, mer än förut» m.m. Sålunda undervisad kom ynglingen omsider åter till sin Frälsare och Vän för andra vänner, och fick sedan erfara, att syndakänslan då åter infann sig – men denna bestod även däruti, att han alltid kände sin hårdhet, aldrig blev nöjd med sin ånger och syndakänsla. Och genom hela händelsen lärde han vikten av att troget och fast hålla förbundet med sin blodsbrudgum.

- C-O Rosenius 1849

(Åttonde årgången)

© **Pietisten 2016**

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.
www.pietisten.com